

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 6.

V Ljubljani, v soboto 7. februarja 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg številka 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Žrtve podlosti.

Liberalna stranka je stranka umazanih pamfletov. Začelo se je s „4000“, kateri je še zunanje nekoliko dostojen, potem se je pa čep odprl in jela je bruhati gnojnica na dan v debelih curkih. Liberalci so nastavljali svoje škodelice in žrli to pijačo. Zato se ni čuditi, da sedaj nimajo več okusa, s katerim bi mogli razločevati kaj je dobro in lepo in kaj ne. Kdor je požrl „Izgubljenega Boga“, „Rimski klerikalizem“, „Obrambna sredstva proti klerikalizmu“, in kaj še „Žrtev razmer“ — ta je nabasan s tako tvarino, da ga ne ozdravi nič več, kakor le kako posebno hudo zdravilo, ki žene.

Mi moramo „Narodove“ in liberalne pristaše sloh smatrati kot to, kar so: po nesramnem časopisju popolnoma moralno in intelektualno izkvarjene ljudi. Ko ga vidiš v gostilni, da s strastjo žre „Narodove“ podlosti, greš lahko mimo njega in si misliš: Ta je za javnost in za človeštvo „mrtva duša“ — postal je žrtev podlosti.

Sicer se je javna oblast spomnila, da če preganja zdravju škodljive luže drugod, ne more trpeti sredi Ljubljane smrdečo mlakužo, ki širi smrad po celi deželi in je v vsej pohlevnosti nekaj liberalnega nesramnega blaga konfiscirala.

A nečesa ne more konfiscirati državna oblast. In to je duh lažnivosti, duh nesramne podlosti, ki živi v liberalni družbi. Tega odpraviti more samo ljudstvo, katero naj vzame v roke vile in naj začne cediti politično gumno. Na kmetih so s tem že precej opravili. Še v mestih in trgih, po gostilnah in javnih prostorih, vun s podlostjo! Potem bo tudi nesrečnih žrtev podlosti manj, in začne se lepša in plodonosnejša doba za slovenski narod.

Termo-kupčija z žitom.

Uvod.

Kmečki stan od dne do dne bolj peša in nazaduje. Agrarna kriza se vedno bolj bliža in bo morala priti z vsemi svojimi hudimi posledicami, če se država ne bo ganila, da bi pomagala kmetu. Sicer se veliko obljublja zadnje čase, a malo se stori. Vsi drugi interesi se prej vpoštevajo kakor kmetijstvo. Za veleobrto so priprojeni naši zakoni, kapitalistom je ugodna uprava, za reveža pa, ki v potu svojega obraza obdeluje svoje polje, ki z žulji plačuje visoke davke, le za njega se ne poskrbi. In vendar je v interesu države v prvi vrsti, da se krepe oni, ki jo vzdržujejo. In kmetijski stan je kakor Atlant, ki vzdržuje in nosi na svojih ramah veliki firmament vseh stanov. In če ta Atlant obnemaga, kaj potem z družbo, z državo?

Da pa kmetijski stan tako nazaduje in peša, iskati je v prvi vrsti vzroka v modernem, kapitalističnem gospodarstvu, da je poljedelstvo tako zavisno od mejnarnodnega velikega kapitala. Zato mora biti prva državno-politična skrb, ga osvoboditi te odvisnosti. In dokler se to ne doseže, dotle bo ves napor za stalno zboljšanje kmetijstva samo prazno delo.

Osredotočeno je pa to kapitalistično gospodarstvo najbolj na borzah. Poljedelstvu najbolj pogubne so pa takozvane sadežne borze, na katerih se trži, dandanes pa igra s poljedelskimi sadeži, v prvi vrsti z žitom, in se zaradi tega imenuje ta trgovina: kupčija z žitom, in ker se največ na roke (termine) kupuje in prodaja: termo-kupčija z žitom.

Kakor z varnega grada napada z žitne borze za delo lena borzizjanska klika mirne in nič hudega sluteče poljedelce in jim jemlje in ropa njih trdo zasluženi pridelek s tem, da umetalno zvišuje in znižuje cene poljedelskim pridelkom, posebno žitu. V prvi vrsti teh velikih trgovcev

z žitom na borzi pa stoje oni, kateri imajo dovolj nesramnosti in razvit ne-čut za goljufno špekulacijo — namreč židje.

O sadežnih borzah, oziroma termo-kupčiji z žitom hočemo nekoliko natančneje spregovoriti in pokazati po možnosti, da je ta kupčija za poljedelstvo zelo škodljiva in tudi s stališča krščanske etike nepravna, in zato nedovoljena, nedopustljiva, da bi tedaj država to igro morala prepovedati.

Naprej pa naj podamo o tej judovski hčerki nekoliko biografskih črtic v pojasnilo njene preteklosti.

Začetek in zgodovina termo-kupčije z žitom.

Povestnica nam pripoveduje, da je nemška „Hansa“ že leta 1417. prepovedala trgovino z nedogotovljenim blagom, češ, naj se ne prodaja slanik, dokler je še v vodi, žito, dokler je na polju, sukno, dokler ni izgotovljeno. Iz tega se vidi, da se je že tedaj poskušalo vpeljati termo-kupčijo z žitom. Taka trgovina je prišla na Holandskem v navado v 17. stoletju. Pečala se je tudi z žitom. 1693. leta pa je Amsterdam prepovedal to ročno kupčijo. Tedaj pa je imela še malo vpliva na žitne cene. Pospela se je pa ta kupčija na Nizozemskem z ustanovitvijo nizozemskih trgovskih — Maatshappij (1824). Tu se je ta trgovina nekako uredila, dobila je svoj upravitelja in tu je iskati prvega prehoda iz dobavne (efektivne) v (ročno) termo-kupčijo.

Naša moderna termo-kupčija pa se je rodila še le v novejšem času v Severni Ameriki in se popolnoma razvila med letom 70. — 80.

L. 1877. nahajamo v Chikagu že notirane žitne cene termo-kupčije.

Iz ameriških tal se je 1833. zanesla na Anglesko, najprej na liverpoolsko borzo z žitom in od tu na kontingent in v Avstrijo; leto se pa za zaduje ne da z natančnostjo določiti. Kakor omenjeno, se je že prve poskuse te kupčije sku-

Roman nekega kraljeviča.

I.

Bila je pač posebna oseba, ki je naglo odprla vrata v hotelski bureau, ne da bi potrkala. Na pol vojaški, na pol zviti obraz, siva, na levo uho pomaknjena kučma, črn svilen plašč, zožujoča se lepa brada in do podbradka zapeta suknja razodevale so tajnega redarja.

„Je-li tu hotel Menilmontant?“ vpraša brez okolnosti z uradno kratkoto.

Mož v jopiču, ki je stal pri mizi in listal po nekem majhnem zapisniku, povzdigne glavo.

„Da, gospod! Česa pa . . .“

Bistro oko ptujčevo ga zvedavo premeri od prijazne plešaste glave do lepo vezanih čevljev.

„Vi ste gostilničar Jeannot?“

„Da, moj gospod!“

„Dobro!“

Tujec poda gostilničarju izkaznico, na kateri je bil podpisan „Gisquot, policijski načelnik“ in ki je bila izdana za Leonida Huyolle. Gostilničar se popolnoma vzravna in sname svojo kapico z glave. Stražnik pa vzame stol in se trdo nanj vsede.

„Vi imate sedaj med svojimi gosti nekega Nemca, Neundorff po imenu“, rekoč hitro prelista svoj zapisnik, „Neundorff . . . da, že prav. Karol Viljem Neundorff“.

„Da, moj gospod!“

„Dobro. Od kedaj je on že pri vas?“

„Približno že tri tedne je že tu . . . Prišel je . . . potrpite nekoliko, pogledal bodem v zapisnik . . . prišel je 5. junija letošnjega leta 1833. Poglejte sami, danes imamo 25. . .“

„Dobro, dobro, kaj pa dela?“

„On je urar, urar iz mesta Crossen“.

„Crossen . . . na Pruskem, kaj ne?“ Nato zapiše dve besedi v zapisnik. „In kaj prodaja on, vaš . . . ključavničar?“

„Ne ključavničar, moj gospod, saj vam pravim, da je urar! Glejte, to-lo uro je popravil, ki tukaj za vašim hrptom visi“.

„Dobro, dobro . . . no, no, in kaj dela vaš urar v tem trenutku?“

„Čisto nič, gospod stražnik, čisto nič . . . On je velik revež, ki nima beliča! Nekega večera, ko je deževalo, kakor da bi iz škafo lilo, sem ga vzprejel čisto premočenega, umazanega in raztrganega . . . Že dva dni ni ničesar jedel . . .“

„Od kod je pa prišel?“

„Tega ne vem, ali pač, prebil je tri noči na Pere-Lachais-ju“.

„Na pokopališču? Vi se norčujete z mano?“

„Nikakor ne, gospod stražnik, to mi je sam rekel. Ah ja, pa sem pozabil, ustavil se je bil

poprej v nekem hotelu v mestu Orleans, v katerem, pa že več ne vem“.

Čemu se pa potika po pokopališčih, mesto da bi ostal doma?“

„No, ker ni mogel stanarine plačati, in ker so ga postavili ven; saj vam pravim, od lakote bi bil kmalu poginil, ko sem ga vzprejel“.

„Torej tu ničesar ne plačuje?“

„Ničesar, gospod stražnik. Pa on mi bode gotovo plačal, pričakuje namreč pisma iz mesta Cahors“.

„Aha! Od nekega preiskovalnega sodnika, po imenu Albongo, kaj ne?“

„Čista resnica, gospod stražnik, vi veste?“

Stražnik napravi resen, ponosen obraz, si pogladi brke in reče ponosno:

„Pariška policija vé vse, moj dragi. Zapomnite si to!“

Nato zopet pogleda v svoj zapisnik in nadaljuje:

„Konečno pa vendar vaš Neundorff ne popravlja cel čas samo ur! Peča se na vsak način tudi s čim drugim! To bi bilo pač čudno!“

„Da, moj ljub Bog, tega ne vem. On ne govori mnogo. Hodi se izprehajati. Tako je šel večkrat v cerkev v St. Denis; potem me je zopet nekoč prosil, naj mu pokažem pot na Tuilerije in v kapelico spokornikov. Včeraj me je vprašal, kam se gre v Temple. Zdel se mi je čisto

šalo zatreti s strogimi prepovedmi. Proti moderni termino-kupčiji se je pričelo delati okrog l. 1880. V Ameriki je dala inicijativo tej akciji „Farmerjeva zveza“ in druge podobne agrarne organizacije. Tudi v zbornicah so se začeli oglašati glasovi odločno proti njej. 20. januarja 1890. je Butterworth in 1894. Hatsch v Ohio zahteval, naj se ta kupčija prepove. In res je nato sklical tedanji senat neki subkomitè v ta namen, da preišče vso stvar. Ta pa je prišel do zaključka, da je termino-kupčija poljedelstvu in malim trgovcem škodljiva in pogubna, in zato zahteval, naj jo vlada ostro prepove in zasleduje, in kjer bi se spet pojavila, jo hudo kaznovati. Nasprotniki so pa znali zabraniti, da se niso sklenile postave proti termino-kupčiji, pa upanje je, da se bodo kmalu sklenile.

Tudi na Angleškem so kmalu vstali možje, ki so zahtevali, naj vlada prepove termino-kupčijo. Ta je sestavila takozvano kraljevsko komisijo, ki je to vprašanje na dolgo in široko preresetevala. Prišla je skoraj do istih resolucij, kakor ameriški subkomitè.

Tudi v nemškem državnem zboru so se začele od leta 1889. ponavljati prošnje in interpelacije za odpravo ali vsaj omejitev termino-kupčije z žitom. L. 1892. — 1893. je zborovala velika enketa, ki se je izrekla za preustrojstvo te kupčije. Tudi narodni ekonomisti so se začeli zanimati za to vprašanje. Nekateri, kakor: dr. Fuchs (privatni docent), dr. M. Weber in David Kohn so skušali pa dokazati svetu, da je ta vrsta kupčije najvišja stopinja moderne svetovne trgovine. A s takimi dokazi se razumni in za blagor ljudstva vneti možje niso dali ustavit in odjenjati od boja, ki so ga začeli. Posebno je delovala za odpravo te kupčije konservativna stranka in „centrum“. In 22. julija 1896. je po trdem in hudem boju bil sprejet v borzno pravo § 50, odd. 3., ki odločno prepoveduje: Borzna (ročna) termino-kupčija z žitom je prepovedana. In v predstojništvu berlinske sadežne borze je prišlo tudi lepo število veleposestnikov, poljedelcev in mlinarjev.

Ta za nemško poljedelstvo važni dogodek se je kmalu razvedel tudi po Avstriji in opozoril poslance, da bi bilo treba tudi pri nas kaj takega zakona. Že istega (1896) leta je stavil poslanec Parish v zbornici predlog, naj vsak borzni kupčevalec z žitom dokaže pred državnim borznim komisarjem, da predmet kupčije res eksistira in je last prodajavčeva; vsaka druga (ročna) termino-kupčija naj se pa kaznuje. In vsled nujnega predloga poslanca Steinerja je prišlo celo do male ekspertize o termino-kupčiji z žitom v poljedelskem odseku državnega zbora. V tej pa ni noben poslanec zahteval popolne odprave termino-kupčije z žitom, ampak le terminsko igro, (nepokrito) blanko-termino-kupčijo. Tako je rekel poslanec Steiner: „Siljen

sem izjaviti, da nisem za popolno odpravo term. kupčije sploh, pač pa za popolno odpravo (nepokrite) blanko-termino-kupčije, termino-igre“. Le nekateri zastopniki srednjih in malih mlinov so bili za popolno odpravo termino kupčije. Tako je rekel Vincenc Weber, predsednik nižje-avstrijske mlinarske zveze: „Ker se ne dajo določiti meje med term. igro in (dobavno) efektivno trgovino, zato smo za odpravo termino-kupčije sploh“.

Sprejela se je pa sledeča resolucija: „Izrodki diferenčne kupčije (igre) ali bolje vsa diferenčna igra s svojimi nejasnostmi (Unklarheiten) naj se odpravi, nasprotno pa naj se sprejme solidna termino-kupčija z efektivnim blagom v uzance sadežne borze“. (Po stenografičnem zapisniku).

Leta 1900. je pa sklicala vlada, prisiljena po zopetnih in zopetnih predlogih državnih poslancev, veliko enketo, obstoječo iz nad sto večšakov, ki naj bi to vprašanje vsestransko preiskali. Očitati se jej ne more, da ni skušala na vse strani razvozlati tega vprašanja, saj je pa tudi trajala nad dva meseca. Ker je pa vse ostalo le v teoriji, zato so spomnili vlado novi predlogi na njeno dolžnost — tudi naš „Slov. centrum“ je vložil tozadevno interpelacijo, da bi vlada vendar enkrat uravnala po zakonu term. kupčijo. (Tudi naš zadnji katol. shod ima med svojimi resolucijami tozadevno).

Slednjič je vlada vendar v novembru 1901. zbornici predložila zakon o termino-kupčiji. Poslanci so tedaj predlagali: „Nepokrita termino-kupčija z žitom naj se popolnoma prepove“. In predlog je bil sprejet z 230 proti 7 glasovom. Začela se je podrobna razprava in 31. maja 1902. je zbornica konečno rešila tozadevni zakon. Pred par dnevi (10. jan. t. l.) ga je cesar potrdil, stopil bo pa v veljavo 10. aprila t. l. Kakšen je, pa bomo videli, ko bo objavljen.

Tantae molis erat, da se je sklenil zakon, ki bo prinesel poljedelstvu in mlinarjem precej svobode.

To bi bila zgodovina te narodne ekonomije, politike, državnike in posameznike razburjajočega vprašanja.

(Dalje prih.)

Poročila iz mest in trgov.

Kranj, 5. febr. (Napredek Kranja). V predzadnjem „Slov. Listu“ smo nekoliko pojasnili razmere, zakaj Kranj ne napreduje tako, kakor bi lahko napredoval. Zbudil je naš dopis po Kranju pri vseh zavednih meščanih veliko pozornost in odobravanje, pri liberalcih pa velikansko nevoljo. G. Pirc je kar na ulici prijemal može, o katerih se mu je zdelo, da so pomagali vprizoriti to „mesarsko klanje“ liberalcev, kakor je on sam označil krotki dopis.

osupnjen, ko sem mu dejal, da ga ni več, ampak, da je bil že leta 1811. podrt in sicer na cesarjev ukaz!“

Pri zadnjih besedah privzdigne stražnik svoje pokrivalo.

„Povejte mi, gospod stražnik“, nadaljuje gostilničar s pritajenim glasom, „če smem vprašati, čemu tako poizvedavate po gospodu Neundorffu? V resnici je on prav pošten mož, ni pa tudi nobene hudobne poteze na njegovem obrazu“.

„Državna skrivnost“, zamrmra stražnik lakonično in njegov obraz razodeva važnost.

Poteze na obrazu poštenega Jeanota se združijo v izraz začudenja in presenečenja. Državna skrivnost? Kako je možno, da bi ta ubogi urar, to dobrodušno človeče moglo vznemirjati kraljevo policijo? . . . Imel je-li kako sumljivo osebo pod svojo streho? . . . Nikakor ne. To nikakor ni bilo mogočo!

II.

Gostilničar še ni imel časa, da bi svoje začudenje izrazil, ko se začujejo koraki po stopnicah. „Mislím, da on prihaja“, zašepeče redarju.

Huyolle se naglo stisne v temen kot za oboj stare normanske ure . . .

Mož se pokaže v durih. Bil je krepke postave, srednje velikosti, hodil je nekoliko sklonjen in njegov razoran, brazdasti vrat je počival

globoko med širokimi pleči. Njegovi, na lahko zviti, plavi lasje so bili že pomešani s srebrnimi, tankimi nitkami in njegov rudečkasti toda precej brazdast obraz je kazal, da šteje kakih petdeset let. Usta so bile majhne, ustnice precej mesnate, nos ukrivljen, visoko čelo je bilo izbočeno, oči pa modrikaste. Opravljen je bil in tesno zapet v oblačilo že precej zastarelega kroja. Prvotna barva se ni več poznala; leta in neprijazni elementi so jo izbrisali in pokončali.

Z odločno nemškim naglasom reče z neodločnim, uljudnim glasom:

„Dober dan, gospod Jeannot. Ali še ni prišlo pismo iz mesta Cahors?“

„Ne, gospod Neundorff, še ne!“

Tujec vzdihne.

„Žal mi je, moj ljubi gospod Jeannot, res mi je žal! . . . Kajti če ima pismo dobre novice zame, tedaj jih ima tudi za vas“.

„A kaj, saj se tako ne mudi“, odvrne gostilničar. „Vi veste, gospod Neundorff, da pride; bo že prišlo. Človek ne sme biti nečloveški“.

„Vi ste res dober mož, Bog vam povrni, Bog vam povrni, gospod Jeannot . . . No pa počakajva. Ah ja, hotel sem vas prositi . . . Bil bi vam hvaležen, če bi mi pokazali pot v Versailles“. Gostilničar sklene od začudenja roki.

„Kaj, vi hočete sedaj v Versailles? Najprvo Saint Denis, potem Temple, kapelico spokornikov,

„Gorenjec“ je priobčil dolg članek, v katerem pa še ne poskuša dokazati, da Kranj dobro napreduje in da porablja ugodni svoj položaj. Kakor po navadi, le s psokanjem in z grožnjo, da bo dekana natepel, hoče prikriti tehtnost od nas navedenih, neomajljivih dejstev.

Prvo, kar je švignilo Pircu v glavo, ko je prečital naš dopis, je bila misel, da so predurmi občinske volitve v — Kranju. Čisto naravno! Stara je že navada kranjskih liberalcev, da se govori o gospodarskih vprašanjih in napredku mesta le takrat, kadar se razpišejo volitve. Po volitvah pa mora vladati zopet tri leta mir, sicer se označi tako počenjanje kot „najpodlejšje lopovstvo“. To je glavno liberalno načelo, kdor to prelomi, ni vreden omikane družbe.

O gorenjski železnici pravi g. Pirc, da se za Kranj ni mogla napraviti ugodnejša, ker so bili takratni „špisarji“ v Kranju sploh zoper vsako železnico in so le bridke urice delali njegovemu očetu županu Matevžu Pircu. S tem pa še ni dokazano, da se je g. Matevž za železnico na Kranj sploh kaj ganil. Iz sinovega slivospeva na očeta še celo posnamemo, da je župan preveč verjel gosp. Murniku, kateri je večkrat v Kranju „zastopal“ dr. Tomana, ki je imel prvo in zadnjo besedo v zadevi gaštejske železnice. „Kdor dela, ta kaj doseže“, to pravilo je veljalo tudi tačas. Sicer je pa trditev, da je bil občinski odbor takrat „špisarski“, župan Pirc pa napreden, žaljivo pretirana. V čem se je kazala tista naprednost? Ali znabiti v dolgovih, katere je župan zapustil mestu, ko so ga vrgli s stolca. Osebnosti se niti z besedico ne dotaknemo, kar se tiče pokojnega g. Pirca, o njegovem javnem delovanju se pa sme govoriti tem bolj, ker trdimo resnico, dokazano v tedanjih poročilih, in ker se sin hoče venčati z namišljenimi lavorikami očeta župana, pretežko čakajoč, da bi mu postal naslednik. Pa bo še čakal! Vsak dan mu postal nove dokaze, da se s frazami o napredku, katerega ni, in z grdenjem po „Gorenjcu“ tudi v Kranju ne pride do županovega stolca, pač pa le s politiko poštenega delovanja v napredek mesta, za katerega je večina meščanstva vnet.

O nazorih g. Pirca, da se je „posrečilo“ poslancem (in zlasti zastopniku Kranja!) da se dela sedaj železnica na Bohinj, ne pa ona na Kranj in Loko, in da bo velike važnosti za napredek Kranja tržiška železnica, ker se bo daleč ognila Kranja in žvižgala na Naklo in Struževo, o tem niti ne govorimo. Vsak kranjski trgovec in obrtnik je v dnu duše ogorčen, da si sploh kak rojen Kranjec na podobne budalosti upa jemati patent. — Sedaj pa korak naprej!

Ob volitvah so kranjski liberalci jako delavni, v prvi vrsti gg. Vinko Majdič in Ciril Pirc. Kdor ga še ni videl milijonarja Majdiča, kako pred kakimi volitvami stopica ponižno od

Tuilerije! Da Saprísti, hočete le samo take kraje obiskati, kjer je bival Ludovik XVI. s svojo soprogo?“ vsklikne z nasmehom. „No, potem pa še dolgo ne boste gotovi! Ako hočete, vam imenujem še en kraj, da vam ni treba posebno daleč iti, namreč Place de la Concorde!“

V bolestnih potezah se zmračí urarjev obraz. Opotekaje se se nasloni na steno.

„Že poznam ta kraj“, reče bolestno. „Bil sem že tam . . . Hvala!“

Po teh besedah pusti osupnjenega gostilničarja in urno odide, kakor da ne bi hotel svoje bolesti dalje odkrivati.

„Čuden človek!“ mrmra stražnik, stopivši iz svojega skrivališča. „Morebiti je pa le res kaj resnice na načelnikovih besedah?“

„Kaj vam pa je načelnik rekel?“ vpraša gostilničar.

„Vi ste preveč radovedni, moj dragi! . . . Državne tajnosti! Saj sem vam že rekel!“

Rekši, zapusti tudi Leonidas Hoyle hotel in se napravi na sled ptujcu.

III.

Urar je prišel še-le drugi dan okrog pete ure popoldne domov. Jeannot ga je zapazil že od daleč prihajajočega proti hotelu. Bil je videti silno izmučen in na njegovem obrazu se je videla

hiše do hiše, bi ne verjel. Kaj ga li tako žene? Res prava malenkost! Služnostna pogodba, sklenjena 5. avgusta 1879., vsled katere ima mesto Kranj za večne čase pod Majdičevim mlinom zložen dohod k vodnemu kolesu, zapornici in vodotoku črepalnice v neomejeno in izključno vporabo mesta, dalje, da sme mesto kolesnico ali nje streho poljubno zvišati ali znižati in da mora g. Majdič na lastne stroške zid nad kletjo odnesti, kolikor se za novo mestno vodno napravo potrebuje prostora. Vse te pravice mesta čuva g. Majdič pred volitvami s svojim delom in svojo veljavo, da bi ne postalo — dejanje. V mestnem zastopu treba zvestih čuvajev in zagovornikov teh pravic. Najbolj pripraven se zdi Majdiču Ciril Pirca. Zato sta pred volitvami vedno skupaj, po volitvah pa vso skrb prevzame Ciril, g. Majdič še včasih pritisne kak groš za glasilce, ki brani pravice „mesta“.

Pa je v resnici Kranj naprednjaški! Vsaka večja vas se že ponaša dandanes z moderno razsvetljavo, mestu Kranju pa razsvetljujejo ulice obrabljene petrolejke, ki so že toliko stare, kakor njih prižigalec. Luč iz znamenj ko opešajo petrolejke, je tem bolj žgoča ironija na napredek mesta, čem lože bi si bil že davno občinski zastop mogel pomagati, ko bi Majdič ne imel na vrhovi njegga glave — Pirca. Na desno in na levo ima Kranj vodne sile, iz katerih se dandanes dela luč, na velikem trgu pa vlada srednjeveška temačnost. In še jezni so ti prijatelji teme, če jim kdo v misel vzame, da bi bilo lahko boljše. Jeze se celo nad svojimi pristaši, če trdijo, da vehe niso bile prav odprte, ko je od Pirca najeti in od mesta plačani inženir nameril le 18 konjskih sil. Kako lahko bi se bili to jezo prihranili, ako bi bili povabili k merjenju vodne sile tudi kakšnega zastopnika onih mož, ki trdijo, da ima mesto pod Majdičevo streho 72 oziroma vsaj 54 konjskih sil, katere bi se dale porabiti ponoči za razsvetljavo mesta po dnevu pa za vodovod! In kako krasno vodno moč bi si bilo mesto lahko osiguralo, ako bi bilo kupilo mlinsko podrtino v Pečeh, preden je bogatin na njo stegnil svojo tipalnico. Z majhnimi stroški bi lahko združili vodno moč Save in Kokre, ako bi jedna ne bila zadosti, in mesto bi imelo vse in po ceni, česar tako nujno potrebuje.

Da je vodovod Kranju potreben bil že davno, je istina. Res škandal: pod Kranjem polno najčistejše vode, Kranj pa pije ono mlakužnico izpod Majdičevega duhtečega razgledišča! Zakaj se ni resno poskusilo priti do čiste talne vode, n. pr. na Struževem, in s pomočjo elektrike, katero nudi zgoraj omenjena pogodba mestu dvigniti jo na bližnjo višino ter speljati jo v mesto? Ali res mora igrati Čemšenikar toliko vlogo samo zaradi tega, ker bi se potem najlože pozabilo, da ima mesto na razpolago vodne

obupna žalost. Hitro stopi mimo bureau-ja, kakor človek, ki se boji, da ga kdo kaj vpraša in gre v svojo revno izbico, katero mu je prepustila gostilničarjeva stara mati.

Čez dobro uro gre tudi Jeannot, ki je postal nemiren, gori, da bi videl, kaj se je zgodilo z njegovim najemnikom. Ravno, ko je hotel potrkati, zasliši vzdihovanje. Urno odpre vrata. Urar je leže sanjal najbrže kake žalostne sanje, kajti burlo so se mu vzdigovale prsa in solze so mu tekale po razoranem in prašnem licu.

Ko zopet Jeannot doli pride, najde v svoji pisárni stražnika Huyolle-ja.

„No, ali je prišel domov vaš urar?“

„Da, sedaj je zgoraj in spi.“

„Ah, ta človek! Koliko sem tekal za njim. K sreči imam še svoje dobre noge, utrjene že pri Lipskem in Montereau-ju. On nima niti krajcarja, da bi se peljal do Palais Royal. Naj bo, kar že hoče, pa tako se ne norčuje iz policije! Ne, včeraj me je vlekel do Versailles-a — peš! Skozi Bois de Boulogne, čez Mont-Vallerien, skozi Ville d'Avray in Fosses Reposes prav do grada Versailles-skega! In po kaj? Vprašam, le čemu? Morda zato, da ga je paznik zavrnil, ker se mu je zdel preraztrgan . . . Da, da, napravi res slab utis, dobri — kraljevič!“

„Dobri . . . kaj?“

„Nič, nič! . . . Državna tajnost!“

moči, ki bi se pri kokrskem vodovodu ne potrebovale? Zakaj je ravno Majdič kupil oni studenec? Zakaj se prebivalstvo Kranja posaja na dolgo klop, ko mu tega treba ni?

No, kranjski meščani so dovolj okusili puhlost liberalnih fraz in si ne bodo dali več štopati moke v oči. Vstalo je čilo meščanstvo, da odrine varuhe one coklje in da porine voz naprej.

Iz Kranja. Kilarjeva prodajalnica je bila ta teden polna kupcev. Zaloga železnine, katero si je bil nabavil trgovec Jakob Killer, se je prodajala na drobno. G. Peter Majdič v Celju bo zanaprej to trgovino z železom imel v zakupu 15 let proti letni najemščini 4200 K. Kdo bode namesto g. Petra Majdiča prodajal železo še ne vemo. Kmetom iz okolice kranjske priporočamo trgovino z železom, katero ima v Kranju gosp. Omersa, ki ne trobi v liberalni rog.

Izobraževalno in zabavno društvo „Kranj“ priredi v nedeljo zopet javno predavanje ob 5. uri popoldne v društvenih prostorih. Ker bo predavanje zelo zanimivo, je pričakovati obilne udeležbe. — Zadnjo nedeljo je predaval g. prof. E. J a r c. V uro trajajočem govoru nam je govoril v razvoju brodarstva, železnic, o avtomobilih itd.

Iz Idrije, 1. febr. (Še enkrat o naših volitvah). Začetkom novembra pretečenega leta so se zvršile volitve v naš mestni zastop. in še sedaj se o njih piše po časnikih. Čitateljem „Sl. Lista“ je gotovo še znano, da smo takrat poročali o izidu ter izrekli svoje začudenje nad skrajno strankarskem postopanju naših liberalcev. Za svetovalca ni bil namreč izvoljen noben odbornik naše stranke, enako so jih popolnoma prezrli pri volitvah v odseke. In vendar broje naši možje tretjino mestnega zastopa. Začudenje naše je bilo takrat tolikanj večje, ker je Idrija rudarsko mesto, a c. kr. rudarski uradniki so raje potegnili z izvoljenci II. razreda, kakor pa z rudarji-delavci III. razreda. Mi smo svoječasno to zadevo na kratko zabeležili in se nismo na to več ozirali. Tudi kaki večji list izven Kranjske se ni s tem pečal, saj je bila stvar le bolj lokalnega pomena.

Ko je pa uradna „Laibacher Zeitung“ tako postopanje nekako uradno odobrila, tedaj je prišla vsa zadeva v drugi stadij. Dunajski „Vaterland“ je tako postopanje ožigosal in ostro grajal one uradnike, ki so pri volitvi v svetovalstvo in odseke popolnoma prezrli zastopnike svojih delavcev, in osvetlil postopanje uradnega lista. Sedaj je pa nastal ogenj v strehi. „Sl. Narod“ in „Jednakopravnost“ kar besnita ter obirata po svoji znani metodi naše može. Posebno gosp. K o s u - u očitajo vse mogoče stvari, ker so pri volitvi župana oddali naši njemu glas. Vso stvar zasučejo tako, kakor da bi mi tirjali od c. kr. uradnikov naj gredo popolnoma z našo stranko.

IV.

Dvanajst let pozneje je umrl ubogi gost poštenjaka Jeannosta v mestu Delft. Njegove zemske ostanke so z veliko slovesnostjo v grob položili. Kralja Viljema II. je pri slavnostnem pogrebu zastopal njegov adjutant. Spremljani od velikega števila višjih častnikov in nebroj ljudstva je neslo šest podčastnikov krsto na pokopališče. Na grobu so postavili spomenik, na katerem je bilo v francoskem jeziku napisano:

Tukaj počiva

Ludovik XVII.,

Charles-Ludovik, vojvoda normandiški,
kralj francoski in navarski,
rojen v Versailles-u, dne 27. marca 1785.,
umrl v Delftu, dne 10. avgusta 1845.

Ta kamen sem videl z lastnimi očmi dne 6. junija 1895. leta, okrog sto let po (navajani) smrti kraljeviča v Temple-ju na starem pokopališču v Delftu, katero sem v spremstvu Neundorffovega sina obiskal. Ta starček po oficijelnem imenu Ludovik Charles pl. Bevrban-ski je veljal do svoje smrti, ki ga je dohitela v Nemčiji, kot pravi dedič francoskega prestola in je bil od legitimistiške stranke kot gotovi dedič šestdeseterih kraljev preslavljan.

Norčujejo se, kako bi mogel uradnik voliti analfabe, ali faliranega trgovca postaviti na županov stol.

Mi ne bomo vrnili naprednjakom z isto mero. Ko bi hoteli dejati na rešeto njih može, videlo bi se kmalu vse v drugačni luči, a sramotiti tudi svojega političnega nasprotnika ni naša navada. V najhujšem boju se ne bomo tako daleč spozabili, da bi imenoma kazali: glejte, tak je! Namignili smo le včasih napredni gospodi, naj pred svojo hišo najprvo odpravi smeti.

Zakaj so pa malenkostne naše volitve prišle v širšo javnost? Postava z dne 14. avgusta 1896 želi rudarske zadrugne in člen 2. iste postave določuje namen nove zadrugne. To je: skupnost delodajalcev in rudarjev, rudarski duh naj preveva uradnika in delavca, povzdiguje in ohranjuje naj se stanovska čast vseh udov pri rudarstvu.

Naši uradniki v mestnem zastopu se pa na to stanovsko čast rudarjev niso ozirali, njim so bili ljubši oni, ki so danes tukaj, jutri zopet kod drugod, kakor pa stalni delavci pri rudniku. Oni so raji potegnili s zastopniki 30 volivcev II. razreda, kakor z odborniki III. razreda, ki imajo za seboj 400 volivcev in teh je ogromna večina delavcev pri rudniku. To dejstvo je nas presenetilo. Da bi c. kr. uradniki volili župana iz naše srede, ni nobeden mislil, da bi celo v svetovalstvo ali odseke več naših zastopnikov oubrali, kakor nam gre po aritmetičnem ključu, ni tudi nobeden pričakoval. Pač pa smo se na dejali, da bodo odbornike naše stranke porabili v svetovalstvo in odseke, kakor je bilo do sedaj običajno, ali kakor želi omenjena postava. Da tega niso storili, nas je zares presenetilo, da se dajo od nekaj preglasnih ljudij tako presukati, da pozabijo na svoje delavce, nas je ogorčilo in ožalostilo. Britko je bilo to zdravilo, a požrli smo ga udano in tudi že prestali bolečine. Stvar je bila končana.

A sedaj pa pride še uradna „Laibacher Zeitung“, časopis, ki s cesarskim orlom na čelu izhaja, časopis, ki prinaša doslovno c. kr. postave. In ta časopis, glasilo kranjske deželne vlade natisne postavo o rudarskih zadrugah, s tem priporoča povzdigniti stanovsko-rudarsko-čast, a v notici o idrijski volitvi pritrjuje onim, ki so to stanovsko čast v blato teptali. Kako se to vjema z nalogo deželne vlade in njenega oficijelnega glasila, ne razumemo. In to je porabil dopisnik „Vaterlandov“, objektivno poročal v svet, kako se na eni strani priporoča postava, na drugi strani pa se vjema z onimi, ki ne delajo v smislu postave. To in nič drugega nismo brali iz vrst „Vaterlandovega“ dopisa. Naj sedaj „Narod“ in „Jednakopravnost“ še tako besneta in smešita naše odbornike, s tem ne bota odstranila krivice, katera se nam je storila. Tudi ubogi rudar drži na svojo čast, tudi on se zaveda svojega dostojanstva. Zakaj so pa volitve, kakor da vsak izraža svoje misli in prepričanje! Ako hočejo kar po svoje vse urediti, imeti voljne može po svojih nazorih v zastopih, naj jih pa imenujejo in opuste proste volitve, in mirna bode Bosna! Naj to zadostuje! Vemo, da c. kr. uradnikom ni ljubo, da se vsa zadeva vleče kakor štrana po liberalnih časnikih. Mi ne bomo začeli zadevo zopet tirati v javnost, a če nas bodo izzivali, ne bomo molčali. Kolikor bolj pa bodo o tem pisali, tolikanj več bodo svojim pristašem — c. kr. uradnikom — neljubih ur napravili.

Domače novice.

„Narodove“ svinjarije so zasmrdele daleč. Vlada je čutila svojo dolžnost in je konfiscirala vse „Narode“, v katerih je tiskana persiflaža na „Visoko pesem“. Tako se enkrat na višjem mestu vjeli „pagata“, katerega sta v Ljubljani svobodno napovedovala državni pravdnik Trenz in njegov prijatelj Malovrh Čedne razmere! Poroča se nam, da je zadnji čas z dežele mnogo „Naroda“ primarširalo v Ljubljano „retour“. Može se se naveličali skrivati ta umazani list pred svojo družino. „Narodu“ se je odpovedal tudi g. notar L e n č e k v Škofji Loki z opazko, da je list pregrd.

Shod v Strugah bo 15. februvarja popoldne. Sklicuje ga „Katol. politično društvo“ za kočevski

okraj. Govorila bota deželna poslanca profesor g. dr. Krek in učitelj g. Jaklič. Okoličani se uljudno vabijo na shod.

27 advokatov je že sedaj v Ljubljani. Med njimi jih je mnogo katoliško-narodnih. Na Gorenjskem je pa ljudstvo po veliki večini katoliško narodno, ali o pravadah nosi to ljudstvo denar liberalcem, ker na Gorenjskem ni nobenega katoliško-narodnega advokata. Vpraša nas neki Gorenjec: „Koliko časa bo še trajalo to nenaravno razmerje? Cemu v Ljubljani vsi na kupu, na Gorenjskem pa nič?“

„Slovensko katoliško politično društvo“ za kočevski okraj ima sledeči odbor: Predsednik: J. Škrabec; podpredsednik: J. Drobnič; I. tajnik in blagajnik: I. Traven; II. tajnik: Fr. Jaklič in odborniki: A. Česarek, Fr. Kozina, J. Dejak, H. Bartol, I. Mustar in I. Gruden.

Iz Velikih Lašč. „Nisem liberalec!“ Župan Jožef Štih iz Podgore je pri seji okr. blagajne v Velikih Laščah glasoval dosledno z liberalci. Tako se vjemajo njegove besede in njegova dejanja.

Iz Dobrépolj. Ker je pri nas poleg „Domoljuba“ sedaj najbolj razširjen časopis „Slov. List“, zato mi dovolite, da se od časa do časa razpravljajo v tem listu tudi naše domače razmere, katere se tičejo naše doline in celega okraja. Tako dobe naši ljudje nekak pregled o vseh razmerah in bodo vedeli, kako se jim je vesti v politiki in združnem gospodarstvu. V naših borbah je treba jasnosti. Danes se ozrimo nazaj, oglejmo si polagoma naš socijalni razvoj, da se iz njega učimo za bodočnost. Ako gremo za deset let nazaj, vidimo, kako mrtvo je bilo v naši dolini. Razen duhovnov in učiteljev ni čital nihče časnikov. Ljudje niso vedeli kdovekaj o gospodarstvu in politiki; životarili so gospodarsko in duševno. Pač so čutili veliko bedo, ki jih tlačil in moril, ali prenašali so molče težki jarem, saj ni bilo nikogar, ki bi jim pokazal nova pota v boljšo bodočnost. Politično so jih izkoriščali liberalni uradniki, gospodarsko so jih uničevali razni uderuhi, a med seboj se je ljudstvo uničevalo s tožbami in pravadami in tako je gmotno hitro propadalo. Posedstva so se drobila (n. pr. v Zagorici.) Na eni strani je naraščal kmetijski proletarjat, na drugi strani so pa neki elementi med ljudstvom neznansko hitro prišli na vrh in si napravili ljudstvo gmotno odvisno. Imen mi ni treba navajati, ker so vsem v živem spominu, in katerih bolj ali manj uspešno delovanje še sedaj opazujemo, ker se ljudstvo ni dosti brigalo za javno gospodarstvo so se bili tudi občin polastili ljudje, ki niso iskali občinskih in ljudskih koristi kar se je tako lepo pokazalo na škodo ljudstva — v občini Videm katera je padla šele po dolgotrajnih borbah. Nekako pred desetimi leti je zavel nov duh po naših poljanah. Gospodarsko gibanje je zagnalo svoje valove tudi v naš odročni kraj in prineslo novo življenje, ki nas je po dolgotrajnih borbah politično in gospodarsko preporodilo in pomladilo. Takrat se je ustanovljala posojilnica. Ah, koliko predsodkov je bilo treba izpodbiti, celo pri osebah odličnih stanov, ki so bile prepojene z malenkostnimi nazori, napojene z nezaupanjem proti novim idejam in osebam, ko so jih trosile, ter so bile tesno zvezane s tistimi, katerih plodonosno delo naj bi bila omejila ravno posojilnica. Nečemo očitati nikomur ničesar, dotičniki so bili prav otroci svojega časa in hvala Bogu, da so svoje nazore polagoma prilagodili novim razmeram. Gotovo se še mnogi živo spominjajo trenutka, ko je 13. junija l. 1893 govoril dr. Krek na ustanovnem shodu posojilnice v šoli, ko je omenjal delovanje oderuhov. Pri tisti priči je vstala oseba ki se je čutila najbolj prizadeto, vstali so vsi njeni priveski in se z glasnim ropotanjem izgubili iz sobe. In nismo jih mogli spraviti nazaj notri potem, ko smo jim v svoji kratkovidnosti ponujali odborniška mesta. Takrat se je pričela v naši dolini ločitev. Na eni strani se je zbiralo zatirano in izkoriščevalno ljudstvo, ki je hrepenelo po gospodarski neodvisnosti, na drugi strani so se zbirali ljudski izkoriščevalci. Začel se je boj, ki še danes ni končan, a na srečo ljudstva zmaga družna ideja. O tem pa drugič.

Ciril-Methodova družba. Ravno kar je izšel iz tiskarne Blaznikovih dedičev v samozaložbi družbe „Vestnik“, ki poroča o rednih velikih skupščinah, vsršivših se l. 1899. v Ribnici, leta 1899. na Vrhniki, l. 1900 v Radovljici in l. 1901 v Mariboru. Ker prinaša „Vestnik“ razen teh poročil še mnogo družnih podatkov o podružnicah na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, o njihovem delovanju in nedelovanju potem o društvenih zavodih v vseh krajih, kjer Slovenci prebivajo, o društvenem gospodarstvu sploh itd., je pričakovati, da se bode „Vestnika“ vsaki pravi rodoljub razveselil ter da bo dobrodošel sleherni narodni hiši. Saj je bila že dosedaj mnogokrat izražena želja, da bi se „Vestnik“ o delovanju šolske družbe čim preje na svetlo dal, da bi širše občinstvo vedelo, ali Ciril-Methodova družba napreduje ali nazaduje. S to publikacijo upa družbeno vodstvo, da je čestokrat izraženim željam svojih družabnikov po možnosti ustregla. Obenem dotiskala se je knjižica družbe sv. Cirila in Metoda 14. zvezek, ki prinaša nabožne in slovstvene liste, katere je v prid šolske družbe zbral trnovski župnik Ivan Vrhovnik. Ker so le-tu podani životopisi nekaterih starejših slovenskih pisateljev v lepi in poučni obliki obelodanjeni, ki utegnejo marsikaterega čitatelja zanimati. Se družba po pravici nadeja, da je tudi s to knjižico ustregel slovenskemu občinstvu. Cena 80 vin. Malo prej izšla je tudi pripovedna pesem „Tarbula“, devica-mučenica, speval Janez Bilc, ki je posvečena družbenemu prvomestniku. Ta krasna epska pesem Bilčeva, prodajala se bo istotako v prid naše prepotrebne šolske družbe. Cena 80 vin. Konečno je še izšla ljubka črtica pokojne slavne pisateljice Lujize Pesjakove: „Smrt pravičnega“. To je namreč pismo, ki ga je pisala plemenita soproga Poncija Pilata, Klavdija Prokula, svoji prijateljici Fulviji Resili v času, ko je bil njen mož cesarski rimski namestnik v Jeruzalemu, in ko se je zemsko bivanje našega Spasištelja bližalo k svojemu koncu. Želeti je, da se ta vrlo zanimiva črtica „Smrt pravičnega“ kar najbolje mogoče razširi med čtivoželjno slovensko ljudstvo, se i ta knjižica, čigar prodaja je tudi v prid naše šolske družbe namenjena, kar najtopljeje priporoča. Cena 20 v. Te tri knjižice z „Vestnikom“ vred pošiljale se bodo raznim društvom, kakor tudi posameznim rodoljubom po deželi, in družbeno vodstvo se nadeja, da bodo za obstoj in napredek našega ljudstva vneti prejemniki knjig, z ozirom na neugodno finančno stanje naše prepotrebne šolske družbe, radi izpolnili priložene čeke poštne hranilnice s skupnim zneskom ene krone, ali po mogočnosti tudi kak večji znesek, ter da nieden adresat ne bode vrnil brez novcev prejete knjižice. Ciril-Methodova družba potrebuje: prvič denar, drugič in tretjič denar, ako hoče svojo težavno nalogo uspešno vršiti, in v ta namen pričakuje družbeno vodstvo, da tudi slovensko občinstvo vseh slojev v polni meri stori svojo narodno dolžnost.

Slovenska legalizacija v Ameriki. Ljubljanski odvetnik g. dr. Štor je poslal svojemu klijentu v Ameriko v Colorado (Ohio) Janezu Novljanu v slovenskem jeziku sestavljeno izknjiženo pobotnico in je nazaj dobil to slovensko pobotnico s podpisom klijenta in s slovensko legalizacijo notarja Antona Klinca v Coloradu. Na pobotnici je še končno potrdilo c. kr. avstrijskega konzulata, da ima g. Anton Klinc pravico izdajati legalizacije. To potrdilo je seveda v nemščini, a podpisan je na njem tudi kranjski rojak dr. Schwegel. To je lep vzgled ameriške prostosti!

Kmetijski napredek. Piše nam neki kmetovalec: Zakaj kmet ne napreduje? Zakaj vedno bolj riže v dolgove? Zakaj se toliko kmetov seli v novi svet? — Zato, ker se za kmeta pri nas nihče resno ne briga, da bi mu pomagal in ga praktično kaj podučil. Naj za danes omenim samo gnojenje z umetnimi gnojili. „Kmetijska družba“ in „Gospodarska zveza“ se skušata, katera bo prodala več umetnih gnojil. Vedno se bere po časnikih: kupite, kupite žlindre, apna, superfosfata! Toda, kaj naj kupimo? Kdo ve? Če lekarnarji po časnikih ponujajo svoja zdravila. se lahko ugane zdravilo, ker človek ve, če ga boli želodec, ali zob. Drugače je pri njivi. Ka-

teri kmet ve, kakšne hrane potrebuje zemlja, ali dušika ali fosforove kisline, ali apna, ali kalija. Ravno v tem oziru kmetje potrebujemo pomoči, da ne bomo po nepotrebem denarja proč metali, ako bi zemlji dajali redilnih snovij, katerih ima že preveč, onih, kakoršnih potrebuje, pa nič. Da bi kmetje sami delali poskušnje, ne gre, to se malo posreči. Nujno potrebno je tedaj, da nam vlada z „Gospodarsko zvezo“ in „Kmetijsko družbo“ pride na pomoč. Naj se pošilja kak izvedenec okoli, ki bo na prošnjo posestnikov preiskoval zemljo in določeval, kakšna gnojila jej je najbolj treba. Tak izvedenec bi bil še davno tako potreben, kakor kak živinozdravnik, samo enako drag bi ne smel biti. Vsaj to naj se napravi, da bo kak zavod v Ljubljani zastoj preizkušal zemljo, ako se mu v ta namen dopošlje od kmeta. To bi bil vsaj en korak, ki bi ubogemu kmetu nekoliko pomagal do napredka.

Na Newjorskem pristanišču ali Slavčeva maskarada bo v nedeljo dne 15. februarja 1903 v telovadni dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani. Vstopnina: Za društvene člane 1 krono, za nečlane 2 kroni, tri osebe ene obitelji 5 kron, za maske 1 krono. Vstopnice dobivajo se pri gosp. Fr. Čudnu, trgovcu na Mestnem trgu, v tafiški gosp. Fr. Šešarka v Šelenburgovih ulicah, na dan maskarade od 10.—12. dop. in od 2.—4. pop. v restavraciji „Narodnega doma“ ter zvečer pri blagajni. Maske dobivajo vstopnice le proti izkazu vabila na dotično ime. Toaleta za nemaskovane promenadna. Dvorana bo v Newjorsko pristanišče spremenjena. Začetek ob pol osmih zvečer, sodeluje popolna društvena godba.

Predstava na Jesenicah. Društveno življenje je bilo letošnji predpust zelo živahno. Vse kar je dobrega in poštenega, je zbrano v kat. delavskem društvu. Marijina družba dela z delavskim društvom v lepi slogi in ljubezni. Dejansko se je ta sloga pokazala pretečeno nedeljo, ko je pri zabavnem večeru Marijina družba igrala skupaj z delavskim društvom. Program je bil prav izbran, vendar si usojamo izreči željo, da bi radi slišali že kaj novega. To pot so pri igri imele ženske prvo besedo. No, prav dobro so jo pogodile. Prav prototip klepetave ženske nam je podala gostilničarica gostilne pri „zlati goski“. Bolj jezične si skoro ne moremo misliti. Tudi učiteljica Tekavec je bila prav dobra. Izmed drugih naj še pohvalimo Tancarjevo Minco, ki je imela le prekratko ulogo, in je preveč skrivala svoj obraz. Na občinstvu se pozna, katera oseba mu ugaja. Prvi pogoj dobre predstave so pa dobro naučene uloge. In tega smo nekoliko poprešali. Med predstavo so igrali tamburaši v občje zadovoljnost. Prav prijeten večer je bil. Tako se prebujajo naša gorenjska dolina. Isto nedeljo so igrali tudi na Breznici, prihodnjo bodo v Kranjski gori. Tako delamo mi katoliški narodnjaki, liberalci med nami pa napravijo kak dolgočasen krok to je vse, za kaj višjega niso zmožni. Živelo delo za ljudstvo!

Ponesrečila je gospa Ana Križajeva iz Št. Petra na Krasu, soproga znanega trgovca. Nahajala se je v Trstu pri družini Mankočevi, s katero je v sorodstvu, v gostéh. V nedeljo popoldne so se peljali v „landauerju“ na sprehod v Miramar: gospa Križajeva, gospod Josip Mankoč iz Št. Petra, gđ. Lud. Mankočeva in gospa Karolina Mankočeva. Med potjo so se v bližini ceste di Tor S. Pietro splašili konji, vsled česar je padel kočijaž z voza na tla. Gosp. Mankoču se je posrečilo sicer prijeto za vaje, ali konj ni mogel ustaviti, ki sta drvila naprej po cesti proti Barkovljam. Da so bile dame v vozu ostrašene, je umevno samo po sebi, in v tem strahu se je hotela rešiti gospa Križajeva s tem, da je skočila iz voza. Ali padla je tako nesrečno, da si je prebila črepinjo ter ostala nezavestna, iz ust, nosa in ušes pa se jej je ulila kri. Med tem so ustavili konje ter šli nazaj po padlo gospo, katero so naložili v voz ter jo peljali v bolnišnico; med potjo je umrla.

Gibanje ljudstva. V kranjskem dekanatu je bilo leta 1902. 1187 krstov, 837 pogrebov in 174 porok.

Südmarka in sodišča. V kazenskem oddelku okrajnega sodišča v Celju so na razpolago Südmarkine užigalice, namenjene samo za prižiganje sveč o zaslišavanju prič, katere užigalice

torej niso privatna last. Te užigalice se nalašč izpostavljajo na takem mestu, da jih mora zapaziti vsakdo, ki je zaslišan, in to tudi ob dnevih, ko se zaslišujejo slovenske stranke! Tudi to karakterizuje zistem, ki se prakticira proti nam Slovencem zlasti v obmejnih pokrajinah!

„Meščanski klub“ v Ljubljani vabi svoje člane, somišljenike in njih rodbine na predpustni zabavni večer, katerega priredi v društvenih prostorih „Katoliškega Doma“ v Ljubljani, v sredo 11. februarja 1903. Začetek ob polu 8. uri zvečer. Svirala bode vojaška godba, predstavljala se bode šaloigra, potem pozdrav in slednjič prosta zabava. Vstop je dovoljen samo članom in povabljenim gostom, kateri naj blagovole vabila seboj prinesli.

Katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Trziču je imelo svoj redni občni zbor 25. januarja t. l. Iz predsednikovega poročila posnamemo naslednje: Društvo sv. Jožefa je vidno napredovalo leta 1902. Vstopilo 27 udov (izstopilo 6); tako da je sedaj 97 rednih članov. Število udov se je pomnožilo v enem letu za četrtno vsled tega, ker se je pri društvu svetega Jožefa osnoval posebni „bolniški sklad“ v podporo obolim udom. Občni zbor je potrdil načrt pravil tega odseka. Dobrot bolniškega zaklada zamorejo postati deležni samo udje društva sv. Jožefa v Trziču. Glavnica bolniškega sklada obstoji iz mesečnih prispevkov (po 20 h) društvenikov, in daril dobrotnikov in iz četrtnine dohodkov društvenih predstav. V slučaju bolezni bodo dobivali udje tega odseka za prvi čas skozi 12 tednov tedensko podporo, in sicer prve štiri tedne po 2 K na teden, ostalih osem tednov po 4 krone. Od majnika 1902. leta do občnega zbora se je zbirala ustanovna glavnica, ki znaša sedaj 180 K. S tem se je zagotovila redna večtedenska podpora bolnim udom. Trije dnevi so bili pomenljivi v letu 1902 za društvo sv. Jožefa v Trziču. Dne 20. aprila je počastil s svojim obiskom društvenike vč. g. dr. Janez Ev. Krek. Ravno predavanje g. profesorja je vzbudilo „bolniški sklad“, ki je začel letos poslovati. Dne 31. avgusta so obiskali društvene prostore presv. g. knezoškof ob priliki birmovanja v Trziču. In 9. novembra je društvo praznovalo 25 letnico „delavskega“ papeža Leona XIII. s slavnostno predstavo. Kakor prejšnja leta je tudi lani društvo sv. Jožefa javno nastopilo pri vseh društvenih slavnostih. Društveni pevci so pomagali s petjem pri procesijah in v farni cerkvi so oskrbeli petje pri zornicah 7., 8., 14. in 21. decembra. — Društvo je priredilo dva izleta. dne 29. junija v Lom in 10. avgusta v Križe ob priliki blagoslovljenja zastave katol. izobraž. društva v Križah. Shoda krščansko-socialnih nepolitičnih društev v Ljubljani so se udeležili trije zastopniki. Pevska večera sta bila na pustni torek „pri Kodru“ in 14. septembra „pri Krvinu“. Društvenih predstav je bilo pet. Predstavljali so igre: „Čevljar“; „dr. Vsezna in njegov sluga Štipko Tiček“; „Spoštuj očeta“ (dvakrat) in (v prid otroškemu vrtcu družbe sv. Cirila in Metoda v Trziču) igro „Dva gospoda in en sluga“. Igralci pod vodstvom g. Fr. Vidica in pevci katerih šteje društvo nad 20, s pevovodjem g. organistom Fr. Slabetom so vselej želi obilno pohvalo. — Za društvenike in njihove družine se je priredil „Miklavžev večer“ in „Sveti večer“ (tombola, govor in petje). — Predavanja je bilo dvoje; dne 20. aprila je predaval g. dr. Krek in 18. januarja 1903 g. predsednik. Društveni pevci so priredili dve podoknice, dne 2. avgusta domačinu-novomašniku g. Matvezu Ahačiču in 30. avgusta presv. g. knezoškofu. Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da je imelo društvo sv. Jožefa v l. 1902 sprejemkov 791 K 6 h in izdatkov 795 K 18 h. V gotovini se društveno premoženje pomnožilo za 179 K 5 h in znaša sedaj 1023 K 63 h. Posebna zahvala se mora izreči blag. g. Andreju Gassnerju, tovarnarju v Trziču, ki je s svojim darom pripomogel, da je imelo društvo naročenih 17 listov. Knjižnica šteje sedaj 436 knjig. Tekom leta se je izposodilo 1033 knjig. Sklenilo se je naročiti še en izvod „Slovenca“. Pri volitvi so bili z vsklikom izvoljeni vsi dosedanji odborniki, namreč: predsednik Jožef Kržišnik; podpred-

sednik Ivan Barle; tajnik Franc Ahačič; blagajnik Anton Mikič; knjižničar Ivan Papov; in odborniki: Peter Perko, Franc Slabe, Jožef Bahun, Jožef Rožič, Karol Končar in Franc Vidic. V upravni odbor „bolniškega sklada“ so bili izvoljeni: Jožef Kržišnik, Anton Mihič, Franc Sova, Janez Globočnik in Leopold Mokorel.

Vabilo k predstavi katero priredi katoliško izobraževalno društvo sv. Jožefa v Trziču v nedeljo, dne 15. februarja 1903 v prostorih gosp. Henrika Dobrina (na Skali). Vspored: I. Petje: 1. „Triglav“. 2. „Živa bresa“. 3. Pevčeva pomladanska“. II. Igra: „Cigan čarovnik“. Burka s petjem v dveh dejanjih. — Spisal dr. J. Ev. Krek. III. Komični prizor: „Čevljar Bucek pred sodnijo“. Začetek točno ob 8. zvečer. Vstopnina: Za [neude: I. sedež 1 K, II. sedež 60 vin., stojišča 30 vin. Za ude: I. sedež 80 vin., II. sedež 40 vinarjev., stojišča 20 vin. K obilni udležbi prijazno vabi odbor.

Zmaga! Pri občinskih volitvah v Dutovljah so zavedni volivci izvili liberalcem gospodarstvo iz rok. Naj se tako godi povsod!

V Trstu je včeraj policija prišla na sled velikemu tihotapstvu s tobakom. Med aretiranimi je tudi nek odlični trgovec, ki je ponudil takoj 20 000 gld. kavcije, ako ga izpuste, a bil je pridržan v zaporu.

Okolu sveta.

Dr. Šusteršič je včeraj govoril v državnem zboru pri debati o spremembi poslovnika. Dr. Šusteršič je dejal, da katoliško-narodna stranka želi delavno zbornico, zato je za reformo poslovnika. Ni pa nikakor za to, da bi se manjšini kratila prilika izraziti svoje nazore. Proti taki omejitvi bo stranka vedno nastopila in branila potrebno prostost govora. Boljša je parlamentarna anarhija, kakor pa da bi bile manjšine jetnice velikih strank. V to zadevo naj se ne vlači narodno vprašanje, kajti nikakor ne bo stranka pripustila, da bi se Slovanom v državnem zboru kratila pravica govoriti v svojem jeziku. — Državna zbornica je odkazala predloge za spremembo poslovnika posebnemu odseku, ki bo o stvari poročal. Prihodnja seja drž. zbora bo v torek.

Macedonsko vprašanje in naši poslanci. Iz dunajskih listov posnemamo, da je slovanska zveza posl. vit. Vukovića pooblastila, staviti na ministerskega predsednika, sledečo interpelacijo: „Je li ministerski predsednik, jednako ogerskemu ministerskemu predsedniku, po ministru za vnanje stvari redno informiran o politiki, tičeči se macedonskega gibanja in je-li v stanu izvrševati na vnanjo politiko tak upliv, kakoršen pristoja avstrijski državi, kakor glavni nositeljici skupnih stroškov? So se-li o bivanju grofa Lansdorffa na Dunaju med njim in ministrom za vnanje stvari sklenili kaki obvezni dogovori, ki segajo preko avstrijsko-ruskega dogovora z l. 1897. in bi mogli zboljšati razmere v Macedoniji in tamošnjemu prebivalstvu zagotoviti vsaj varstvo za življenje, čast in svobodo? Kaj se je sicer še sklenilo za slučaj, da se Turčija ne bo brigala za zahteve glede uvedenja reform? V slučaju da bi se moralo prvo vprašanje zanikati, vprašuje se slednjič, kake korake misli storiti ministerski predsednik, da odpomore obstoječi anomaliji, da se Avstriji in njeni vladi zagotovi jednak vpliv, kakor Ogrski, na vodstvo vnanje politike naše monarhije?“

Spomenica o vojaški predlogi, katero bo izdelala „Slov. zveza“, obsega te-le zahteve: orožne vaje se ne smejo vršiti ob žetvi in ob času, ko je veliko dela v vinogradih; rodbinam rezervnikom naj se dovolijo podpore za čas orožne vaje. Zloglasne „špange“ in privezovanje naj se takoj odpravi. Zahteva se nov vojaški kazenski red in izprememba zakona o vojaških pripregah in o namestitvi vojaštva; za uvrstitev v nadomestno rezervo naj ne odločuje le srečkanje. To so jako lepe zahteve in naši poslanci bodo želi zasluženno zahvalo pri svojih volilcih, ako bodo dosegli pri vladi, da se te zahteve tudi izvedejo.

Vsenemška civilizacija. Nemški radikale v Bolcanu so priredili božično drevo in so se o tej priliki (po stari dobri navadi starih Germanov) prav pošteno — napili. V tem „blaženem“ stanju so vzeli z luči založeno drevo v svojo sredo in je nosili po najživahnejšem delu mesta. Da se odpočijejo, so krenili v to in ono kavarno. Na tem sprevedu sta jih spremljala tudi — dva redarja in med razgrajadi je bil tudi policijski referent dr. Rudolph. Neki ptuji gospod, ki je videl ta škandal, se je čudom čudil. Sosebno je upiral svoje oči v rečenega dra. Rudolpha. Zato ga je poslednji pozval, naj se legitimira. Ker pa se je tujec branil, dal ga je dr. Rudolph aretirati. Na stražnici pa se je ptujec predstavil — kot policijski komisar iz Inomosta!

Princezinja Lujiza in Giron sta se — ločila. Giron je odpotoval v Bruselj, kjer ostane pri svojih sorodnikih. Princezinja se je ločila od Girona, ker želi, da bi vendar še prišla v dotiko s svojimi otroci. Princezinja Lujiza je, kakor poročajo najnovejše vesti, odpotovala k svojim otrokom, izmed katerih jo posebno želi videti neumno oboleli starejši sin. Giron je hotel ločitev s silo preprečiti in je postopal s princezinjo jako surovo.

40 ribičev utonilo. Iz Čikage se poroča: Pri Saginavu se je udrl led, na katerem je imelo 40 ribičev provizorične lope. Vseh 40 ribičev je utonilo.

Iz Madrida se nam poroča, da grozi zopet splošna stavka. Trgovci so sklenili oborožiti svoje uslužbenice, ako bi stavkujoči grozili z nasilstvi.

V Varšavi je policija zaprla mnogo dijakov, ker je prišla na sled tajnim družbam.

Izvrševalni odbor mladočeških poslancev ni sprejel odstopa predsednika mladočeškega kluba dr. Pacaka, marveč ga je pozval, da naj ostane še nadalje na čelu kluba, čemur je Pacak ugodil. — Glede taktike se prepusti poslancem prosta roka od slučaja do slučaja.

„Hrvatska stranka prava“. Dne 29. pr. m. so se združile na sestanku v Zagrebu opozicijske stranke ter si nadele gorenje ime. Izvršilni odsek, kateri so izvolili koncem seje, ima nalogo, poravnati še posamezne zapreke, da nastopi popolna sloga vseh hrvaških rodoljubnih strank.

Ruski redovniki v srbskem samostanu. V samostanu Decijane nahajoč se v Stari Srbiji v Sandžakatu Ipek se naseli dvanajst ruskih redovnikov. O tem samostanu, v katerem so se nahajali srbski menihi, bilo je zadnji čas mnogo govora. Napadli so ga namreč ter se ga tudi polastili arnavti, žugajoč, da ga zažgo, ako se jim ne izplača svota 3000 turških lir. Ta svota bila jim je tudi izplačana, a šteti jo je moral sultan sam vsled odločnega nastopanja ruskega poslanika. Zdaj pa, ko bodo v tem samostanu prebivali ruski menihi, se ni bati, da bi ga arnavti zopet naskočili, kajti, ako bi se to zgodilo, bila bi Rusija popolnoma opravičena, da dejanski nastopi proti arnavtom.

Samomor najhujšega germanizatorja na Poznanjskem. Te dni se je ustrelil eden najodličnejših dostojanstvenikov na Poznanjskem, deželni svetnik Willich. Willich bil je priznan kot največji pospešitelj ponemčevalne nemške politike na Poznanjskem.

105-letna devica. V Szegedinu živi dekle imenom Julija Szilagy, ki je ravno 105 let staro. Nikogar nima na svetu, razun (kakor sama pravi) Boga in dobrih ljudij. Že za rano je ostala sirota brez očeta in matere in vse življenje je preživela od tuje milosti, ali si je s težkim delom služila kruh. Tudi danes jo vzdržujejo „dobri ljudje“. Vidi in sliši še dobro, sicer pa je vsa propala in nima ne enega zoba več.

Dvoboj z dinamitom. Tudi dvoboji so v Ameriki — američanski. Dva junaka (Alarkson in Metroklus jima je bilo ime) sta morala obracunati po — vitežki. Določila sta dinamit za orožje. Priče so zlezle na najvišje drevo, ki je bilo blizo in od tam gori so gledale dvoboj. Prvi dve patroni sti odrekli, tretja pa se je užgala, čemur je sledila tako silna detonacija, da so priče pocepale z drevesa kakor hruške. Iskali so duelanta, a našli so le od enega čevlje, od drugega pa klobuk. To so napisali na zapisnik, in dvoboj je bil dovršen, in — zadovoljeno je bilo vitežki časti.

Dve morilki otrok hkratu so te dni ebisili v Londonu. — Morjenje nezakonskih otrok jima je bilo v obrt. Prejemali sti od dotičnih nezakonskih mater večje svote za adoptacijo, a potem sti otroke umorili.

Kaznovana klepetavost. To zimo je bilo, kje, je vseeno, a bilo je, kakor rečeno, v tej zares hudi zimi. Toda Tinci in Tonici ni bila prehuda. Sicer bi ne bili stali toliko časa pri vodnjaku in obirali sosede in prijateljice. Človek komaj more govoriti v tem „vražjem“ mrazu, a njima je tekel jeziček hitreje ko vodni curek iz vodnjaka. In kolikrat ste se že poslovili, da se razidete; a še to in še ono si je ena in druga izmislila in domislila, kar se ji je zdelo vredno „zaupati kot skrivnost“ svoji prijateljici. Na vse zadnje je pa le trebalo iti in resno se poslovite. Toda o joj! Niti ganiti se ne morete! Kaj je to? Vlečete, brcate, pa spaka, ne gre in ne gre. „Copati“ so bili primrzjeni! Kaj bo pa sedaj? Radovedna, burk željna mladina je že zapazila sitni položaj in hitro je rasel krog smejočih se ljudi. V tem obupnem in pomilovanja vrednem stanju se ojunačite, popustite „copate“ primrznjene na led in hitite domov — v nogovicah. Pač kaznovana klepetavost!

Danes zvečer plesni venček

podpornega društva
delavcev in delavk tobačne tovarne
v restavracijskih prostorih g. **Eder-ja**
(stekleni salon)
na Kongresnem trgu.
Vstopnina 1 K. Začetek ob 8. uri zvečer.

Pozor! Pozor!

V torek, dne 17. februarja
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!
Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Blag. gosp. Gabrijel Piccoli

lekar
dvorni založnik Nj. svet. papeža
Leona XIII.

v Ljubljani.

Potrjujem prejem steklenic Vaše tinkture za želodec, katero morem najtopleje vsakomur priporočati, kajti rabim jo že od leta 1878 in zmiraj mi je kot izborna učinkujoče zdravilo služila pri želodčnih in črevesnih boleznih.

KRMIN, dne 13. maja 1897.

Miroslav Leitner
c. kr. davčni blagajnik

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želodec sem rešen skoro dve leti trajajoče želodčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vestjo potrjujem in to tinkturo za želodec le priporočam vsem, ki trpe na želodčni bolezni.

Strasoldo (Primorsko), 6. marca 1898.

IV. 40 10-6

Karel grof Strasoldo.

Pisarna

ces. kralj. privil. zavarovalne družbe „**Avstrijski Feniks**“ in občne zavarovalne družbe „**Providentia**“

je od 7. svečana 1903
v novi hiši g. Čudna, Sodnijske ulice 6
nasproti glavnemu vhodu justične palače.

Odgovorni urednik: Ivan Štefè.

Vzajemno podporno društvo

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Kongresni trg št. 19

sprejema vsak delavnik od 9.—12. ure dopoldan
hranilne vloge ter jih obrestuje

4³/₄ %

to je: daje za 200 K 9 K 50 h na leto,
Rentni davek plača hranilnica sama.

Simon Pogačar I. r.
predsednik.

Andrej Zamejce I. r., stolni dekan,
I. podpredsednik.

Dr. V. Gregorič I. r.
II. podpredsednik.

Rajko Samsa I. r.
ravnatelj

3-10-1

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47-1 prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

Spominjajte se ljudskega sklada!

Vsaki gospodinji

je čestitati, ki glede na zdravje, prihranek in dobri okus uporablja Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Vljudna prošnja: Pri kupovanju ne zahtevajte samo »sladne kave«, ampak izrečno vselej — Kathreinerjevo — Kneippovo sladno kavo in odjemajte jo le v izvornih zavojih, kakršnega kaže ta podoba.

Cena zavoju 50 vinarjev.
vsebina 500 gramov.

Kathreiner

Kneippova sladna kava

v polnih zrnih.

Kathreinerjeve tovarne za
Monakovo.